

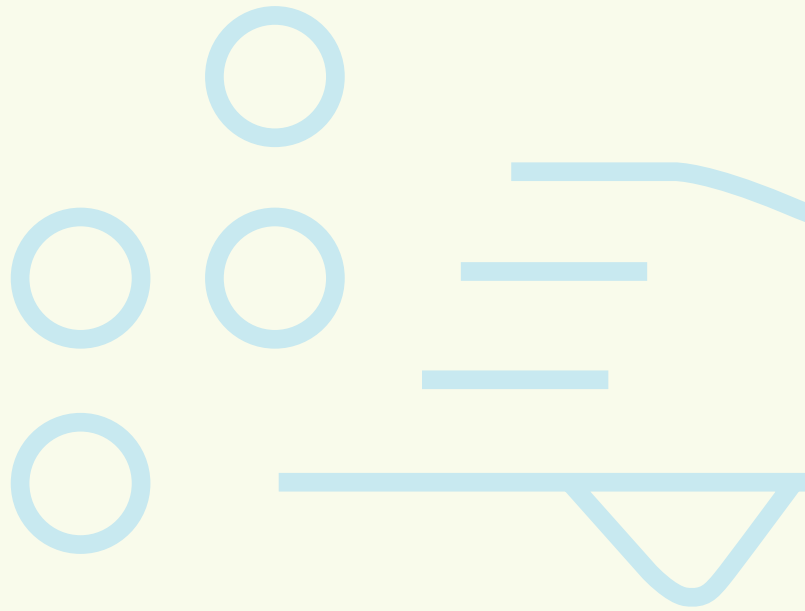

**FIGHT
FOR
RIGHT**

24.02

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВКЛЮЧЕННЯ
ІНВАЛІДНОСТІ ТА ПІДТРИМКИ ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ
У ГУМАНІТАРНІ ДІЇ**

Цей звіт підготовлений у рамках проекту «Термінова підтримка ЄС для громадянського суспільства», що впроваджується ІСАР Єднання за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю ГО «Боротьба за права» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена в будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними без письмового дозволу ГО «Fight For Right / Боротьба за права».

Авторка:
Ірина Федорович

Редакторка:
Юлія Сачук

Коректорка:
Анна Ліщинська

Дизайн:
Вікторія Федина

Звернутися за підтримкою:
info@ffr.org.ua

Про діяльність «Fight For Right / Боротьба за права»
[Дізнатися більше](#)

Підтримати фінансово евакуацію людей з інвалідністю
[Задонатити](#)

**FIGHT
FOR
RIGHT**

ХТО ТАКІ FIGHT FOR RIGHT **І ЩО МИ ЗАРАЗ РОБИМО?**

Ми боремося за дотримання прав і свобод людей з інвалідністю. Ми працюємо задля того, щоб кожна людина з інвалідністю знала свої права людини та могла вільно ними користуватися. З початком повномасштабного вторгнення ми займаємося евакуацією людей з інвалідністю, надаємо адресну допомогу, психологічну підтримку та юридичні консультації.

MICIA FIGHT FOR RIGHT:
втілювати у життя правозахисну модель
інвалідності

ПОЧИНАЮЧИ З 24 ЛЮТОГО І НОН-СТОП 24/7 МИ:

запустили національну гарячу лінію для підтримки людей з інвалідністю критичних ситуаціях під час повномасштабної війни;

здійснюємо евакуацію людей з інвалідністю в більш безпечні місця в Україні та за кордоном;

сформували й підтримуємо міжнародну ініціативу для допомоги українців та українок з інвалідністю;

залучаємо кошти донорських організацій і людей по всьому світу для підтримки людей з інвалідністю в Україні;

інформуємо Україну та світ про воєнні злочини та наслідки війни для людей з інвалідністю;

зміцнюємо спільноту людей з інвалідністю у прагненні стати потужним правозахисним ухом;

адвокатуємо за ті зміни в законодавстві, які потрібні людям з інвалідністю для користування своїми правами нарівні з усіма;

навчаємо прав людини, недискримінації та інклюзивності.

За цей час команда Fight For Right на національних та міжнародних заходах публічно шукала й відповідала на питання, як-от:

- хто допомагав рятувати цивільне населення, включно з людьми з інвалідністю в Україні?
- які проблеми пов'язані з евакуацією ви спостерігали за цей час?
- чого не вистачає людям з інвалідністю під час ризового реагування?
- які ваші рекомендації для влади в Україні чи міжнародної спільноти?

Ми опублікували кілька **досліджень**, але ще більше збирали й аналізували інформацію, шукаючи відповіді на запитання, які намагались вирішити у своїй роботі, аби люди з інвалідністю мали змогу користуватися своїми правами людини й отримати доступ до евакуації, захисту, гуманітарної допомоги й різних видів підтримки. Як ті, хто залишилися в Україні, так і ті, хто були змушені виїхати за кордон.

МИ ПІДГОТУВАЛИ ТА ОПУБЛІКУВАЛИ:

1. Дослідження **досвіду евакуації серед** громадського сектору, яке дало нам побачити, що, звичайно, там, де вдавалося налагодити хоч якусь співпрацю з органами місцевої влади, було врятовано більше людей. Але ми були здивовані, як мало такої співпраці та як багато натомість робить громадянське суспільство без участі органів влади та місцевого самоврядування.
2. Попереднє **дослідження** дотримання прав людей з інвалідністю у місцях несвободи, це питання НЕ евакуації місць несвободи, багато з яких залишилися на тимчасово окупованих територіях. І тепер це обов'язок держави – знайти й повернути всіх цих людей, які не могли ухвалювати самостійних та незалежних рішень.
3. Аналіз **нормативної бази** щодо цивільного захисту та евакуації у надзвичайних ситуаціях та під час війни. Ми змушені констатувати, що на папері взаємодія місцевої влади, військових адміністрацій та центральних органів влади врегульована, але коли йдеться про розв'язання питань, хто саме мав ухвалити рішення про вчасну евакуацію інтернату або надання доступного транспорту для виїзду цивільних, то актори в таких ситуаціях залишаються невизначеними. Ми також проаналізували міжнародні стандарти та підготували рекомендації щодо інклюзивного ухвалення рішень, якими б мали керуватись органи центральної влади та органи місцевого самоврядування.

4. Картування проблем, з якими стикаються внутрішньо переміщені люди з інвалідністю, визначивши, наскільки інклюзивною є система підтримки ВПО на місцях та побачивши численні досі НЕ вирішені питання. А також вкотре відстежили, що деякі проблемні моменти, відомі ще з 2014-2015 років, були вирішені лише завдяки послідовній та системній адвокаційній роботі громадянського суспільства. Тоді як державна система послуг для вимушених переселенців/-ок досі не інклюзивна, а модульні містечка архітектурно недоступні, попри чинну державну стратегію безбар'єрності. Водночас одним з аргументів, чому деякі люди з інвалідністю досі відмовляються евакуюватися з небезпечних районів, попри всі вмовляння, є неможливість знайти доступне житло.

ВСЕ ЦЕ ДАЄ НАМ ЗМОГУ ВІДПОВІСТІ НА ВИЩЕНАВЕДЕНІ ПИТАННЯ:

Люди з інвалідністю є незалежними суб'єктами розробки й ефективного менеджменту безпрецедентної програми екстреного реагування.

Саме через брак адекватного та вчасного реагування з боку держави або органів місцевого самоврядування, спільнота людей з інвалідністю та громадські організації об'єднали зусилля і запровадили ефективну програму евакуації та медичної евакуації людей з інвалідністю, людей старшого віку та решти, що потребувала такої допомоги.

Ми спостерігали ігнорування прав людей з інвалідністю довгі роки української незалежності, брак доступності українських міст і селищ, а також нестачу розуміння щодо необхідності удоступнити послуги та інформацію, тож саме ці фактори спричинили з початком повномасштабного вторгнення ситуацію, коли люди з інвалідністю знову опинилися у своєрідному “гетто” і часто потребували сторонньої допомоги.

Проаналізувавши нормативне регулювання та практичне втілення – як загалом цивільного захисту, так і процесів евакуації, а також способу організації надання підтримки й допомоги внутрішньо переміщеним людям з інвалідністю, – ми бачимо величезний брак розуміння необхідності включення інвалідності до дизайну послуг та брак інклюзивних підходів під час їх надання.

Проаналізувавши роботу міжнародних надавачів гуманітарної допомоги, ми також були змушені відзначити нестачу включення прав людей з інвалідністю та консультацій безпосередньо з самою спільнотою.

Наш досвід екстреного реагування, а також аналіз нашої роботи та контексту, в якому перебувають люди з інвалідністю в Україні, дає нам підґрунтя для формування низки рекомендацій.

ВІЗІЯ FIGHT FOR RIGHT:

кожна людина з інвалідністю в Україні може вільно користуватися правами людини

НАШІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ

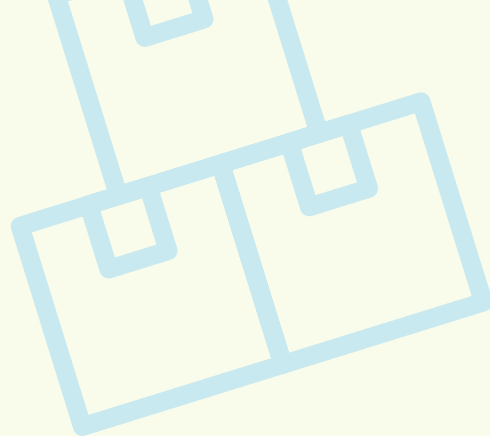
1. Розробляючи та впроваджуючи стратегії допомоги Україні залучати людей з інвалідністю до процесів на всіх рівнях, проводити регулярні консультації з українськими організаціями громадянського суспільства та враховувати думку спільнот про те, де саме та яка гуманітарна допомога потрібна.
2. Будувати окремі стратегії чи хоча б розділи в загальній стратегії, присвячені адресній допомозі окремим групам людей, включно з людьми з інвалідністю. Саме розробка таких адресних стратегій є запорукою таргетування та фокусування роботи в тих сферах та для тих груп, які її найбільше потребують та потерпають від наслідків війни.
3. Регулярно звітувати про витрачання бюджету на допомогу Україні, зокрема виокремлювати, на що спрямовуються кошти, яка частина бюджетів складає адміністративні витрати, а яку спрямовують на безпосередню підтримку різних категорій осіб, включно з людьми з інвалідністю як окремої категорії отримувачів/-ок допомоги.
4. Долучатися до адвокатування дотримання прав людини для всіх під час реагування на наслідки війни та в межах побудови планів відновлення України. Адвокатувати мейнстрімінг прав людей з інвалідністю та розбудову інклюзивної України.
5. Утверджувати та підкріплювати умову дотримання прав людини та побудови інклюзивного суспільства як обов'язкову для отримання державою підтримки та міжнародної технічної допомоги.

АДВОКАЦІЙНА ЦІЛЬ FIGHT FOR RIGHT №1

адвокатування за права людей з інвалідністю
під час війни

НАШІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО УКРАЇНСЬКИХ НАДАВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

1. Налагодити координацію центральних органів влади (Міністерства соціальної політики), місцевих органів влади, місцевих відділень Пенсійного фонду, управлінь соціального захисту та громадських організацій, які згуртовують людей з інвалідністю чи надають послуги людям з інвалідністю, а також саму спільноту людей з інвалідністю, задля:
 - об'єднання зусиль у формуванні гуманітарних потреб і наданні гуманітарної допомоги;
 - створення спільної бази даних гуманітарних потреб людей з інвалідністю, отриманих завдяки запитам “знизу-вгору”, які надходять до членів коаліції через різні канали, доступні для всіх (гугл-форми, месенджери, телефони, письмово або через фіксацію віч-на-віч).
2. Децентралізувати надання гуманітарної допомоги. Громади та місцеві органи влади повинні бути якнайкраще обізнані з гуманітарними потребами людей з інвалідністю, з якими підтримують безпосередній контакт.
3. Залучати на місцях експертів/-ок з різних профілів, відповідно до запитів, які надходять: фахівців/-чинь з асистивних технологій для людей з різною інвалідністю, фармацевтів/-ок та інших. Найкраще, щоб ці експерт(к)и належали до спільноти людей з інвалідністю.

4. Пріоритезувати потреби людей з різними видами інвалідності та розробляти індивідуальний підхід до розгляду запитів.
5. При формуванні бази гуманітарних потреб людей з інвалідністю використовувати різні способи комунікації, щоб охопити якнайширше потреби цієї соціальної групи. Потрібно брати до уваги недоступність сучасних інтернет-технологій для деяких людей, складнощі в наданні інформації чи неможливість отримання інформації.

НА ПІДСТАВІ ЧОГО МИ ДАЄМО САМЕ ТАКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЩО ОЗНАЧАЮТЬ ВЖИВАНІ НАМИ ТЕРМІНИ?

Програма екстреного реагування, яку створила й реалізує Fight For Right, починаючи з 24 лютого 2022 року, базується на **цінностях й принципах**, які є основою роботи команди з моменту її створення:

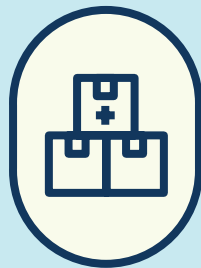
- кожна людина з інвалідністю має гідність;
- права людини передусім;
- люди з інвалідністю можуть набагато більше, ніж від них очікує суспільство;
- люди з інвалідністю мають суб'єктність і є експерт(к)ами щодо власних прав і свобод;
- взаємодія зотримувач(к)ами допомоги, зовнішніми актор(к)ами та партнерами має бути завжди на рівних;

- незалежність;
- пошук рішень для підтримки в будь-якій критичній ситуації;
- командна робота.

НАША ПРОГРАМА ЕКСТРЕНОГО РЕАГУВАННЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З ЧОТИРЬОХ БЛОКІВ:

евакуація

гуманітарна
допомога

юридичні
консультації

психологічна
допомога

Цей мінімальний набір видів підтримки було побудовано на нагальних запитах від спільноти та аналізі перешкод, з якими стикаються люди з інвалідністю в Україні та під час спроб виїхати за кордон після 24 лютого.

ШИРОКИЙ ПЕРЕЛІК ВИДІВ ДОПОМОГИ, ЯКІ НАРАЗІ НАДАЄ КОМАНДА FIGHT FOR RIGHT

- Евакуація людей з інвалідністю в більш безпечні місця в Україні та за кордон.
- Медична евакуація людей з інвалідністю та людей з важкими захворюваннями (за допомогою карет швидкої допомоги).
- Допомога людям з інвалідністю та супроводжуючим особам при перетині кордону, а також із проживанням за кордоном.
- Забезпечення медикаментами/медичними товарами / організація реабілітаційних послуг для тих, хто не може евакуюватися.
- Забезпечення допоміжними засобами (крісла колісні, милиці, слухові апарати, білі тростини тощо).
- Юридичні консультації.
- Психологічна підтримка.
- Харчові продукти та засоби гігієни.
- Одноразова фінансова допомога.
- Допомога під час зими та відсутності електроенергії: повербанки, обігрівачі, ковдри, газові та електроплити, термоси тощо.
- Координація з партнерськими ГО на національному та міжнародному рівнях для виконання інших запитів за потребами.

**НАША НАЙНОВІША ПРОГРАМА –
“ТЕПЛО” – МОБІЛІЗАЦІЯ ЗУСИЛЬ
ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ, БІЗНЕСУ
ТА ДОНОРСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ,
ЩОБ ЗІГРІТИ ДОМІВКИ УКРАЇНЦІВ
ТА УКРАЇНОК З ІНВАЛІДНІСТЮ
ВЗИМКУ 2022-2023 РР.**

ТЕПЛО – ЦЕ МОЖЛИВІСТЬ ДОПОМОГТИ:

- людам зі складними видами інвалідності, які проживають в сільській місцевості й позбавлені газопостачання;
- людам зі складними видами інвалідності, які мають труднощі з самообслуговуванням і не мають стабільного доходу та послуг підтримки від держави;
- одиноким людям з інвалідністю і людям старшого віку на прифронтових територіях;
- сім'ям з дітьми з інвалідністю в критичних ситуаціях загрози їх життю, в маленьких містечках і селах.

У перші дні й тижні лютого та березня Fight For Right як організація людей з інвалідністю була зайнята тим, що будувала власну програму екстреного реагування. Весь цей час команда Fight For Right евакуйовувалася сама і допомагала евакуйовувати інших людей, продовжуючи це робити й зараз, на 11-му місяці повномасштабної війни. Ми проводимо евакуацію дорослих з інвалідністю, батьків дітей з інвалідністю та людей старшого віку, включно з медичною евакуацією, а також надаємо гуманітарну допомогу, технічні засоби реабілітації, медичні препарати та у виняткових випадках – грошову допомогу.

Все це стало можливим лише завдяки тому, що команда не знає слова “неможливо”, а також допомозі міжнародних партнерів й донорів та платформ, де ми збираємо пожертвування. Люди повсьому світу, з інвалідністю та без, допомагають нам накопичити кошти, щоб наша програма екстреного реагування працювала. Ми вимушені були це зробити, тому що 24 лютого зрозуміли, скільки всього бракує українському суспільству та наскільки далекою від інклюзивності є наша реальність. Тому єдина опція допомогти – зробити все самотійно.

7000

За весь цей час наша команда допомогла понад 7000 людей з інвалідністю в Україні

ЯК ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ БАЧИТЬ СПІЛЬНОТА ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ*:

Гуманітарна допомога для людей з інвалідністю і для людей без інвалідності трішки відрізняється. Потреби кожної людини – індивідуальні. Є якісь базові потреби для всіх, а є базові потреби, які залежать від типу інвалідності (жінка, 23 роки, залишилася вдома, має опорно-рухову інвалідність).

Учасники та учасниці дослідження зійшлися на тому, що гуманітарна допомога – це засоби та послуги, які забезпечують та підтримують життєво необхідні потреби людини. Зокрема, це харчові продукти, медикаменти, засоби гігієни, засоби утеплення, фінанси. До складу послуг входять також медичні та психологічні консультації, забезпечення засобами для транспортування. Учасники та учасниці фокус-груп відзначили, що гуманітарна допомога має покривати базові потреби людини. Тож, до прикладу, люди з різною інвалідністю, діти, старші люди мають дещо інший базовий набір потреб, аніж більшість.

Серед базових потреб людей з інвалідністю є асистивні технології (слухові апарати, крісла колісні, милиці, лінзи, глюкометри), медикаменти, дієтичні продукти, підгузки та інші засоби гігієни тощо. Значно зросли гуманітарні потреби тих учасників та учасниць дослідження, які

залишилися на територіях, близьких до фронту, чи перебувають в тимчасовій окупації, а також тих, які набули статусу ВПО. Ті, хто залишився вдома, зазначили, що суттєвих гуманітарних потреб не мали, тому надто не очікували та не шукали гуманітарну допомогу самостійно. Саме перші дві категорії людей стикнулися з проблемою забезпечення їхніх гуманітарних потреб вже в перші тижні агресії Росії проти України у 2022 році.

*

визначення учасників та учасниць фокус-групового дослідження, проведеного Fight For Right восени 2022 року¹ для тих людей з інвалідністю, які мали досвід вимушеного переселення, перебування на територіях у безпосередній близькості до бойових дій та для отримувачів й отримувачок гуманітарної допомоги в Україні.

1.

Авторка фокус-групового дослідження Ганна Заремба-Косович. Дослідження реалізовано завдяки підтримці IFES Ukraine.

Українське законодавство про гуманітарну допомогу – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги, або добровільних пожертвувань, або допомоги у вигляді виконання робіт, надання послуг. Вона здійснюється іноземними та вітчизняними донорами з гуманних мотивів для отримувачів/-ок в Україні або за кордоном, які потребують гуманітарної допомоги у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, як і у зв'язку з тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

ЧИМ Є ЕКСТРЕНЕ (КРИЗОВЕ) РЕАГУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ РОЗРІЗІ: ПІДХОДИ ВЕЛИКИХ ГУМАНІТАРНИХ АКТОРІВ ЧИ ПРОГРАМ*

Швидка допомога має відповідати гуманітарним **потребам**, унікальним для будь-якої окремої надзвичайної ситуації, і може бути розділена на такі категорії: їжа, прихисток (житло), непродовольчі товари та вода, санітарія та гігієна (**WASH**).

Аналіз потреб у конкретній ситуації збору та подальшого розповсюдження гуманітарної допомоги має бути таким, що враховує реальні групи отримувачів та отримувачок гуманітарної допомоги, адже саме від їхніх портретів залежатиме її зміст та способи надання.

В контексті сучасної гуманітарної кризи в Україні бракує належного інклюзивного та публічного аналізу портретів отримувачів та отримувачок гуманітарної допомоги, а відповідно й доступної інформації про змогу отримати гуманітарну допомогу для різних соціальних груп та спільнот, включно зі спільнотою людей з інвалідністю та / або людей старшого віку.

МІЖНАРОДНІ ПРИНЦИПИ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Людяність: запобігти та полегшити страждання, де б вони не були. Захищати життя і здоров'я, забезпечувати повагу до людини.

Неупередженість: проводити гуманітарну діяльність без дискримінації, щоб полегшити страждання, надаючи пріоритет найбільш невідкладним випадкам біди.

Незалежність: залишатися неупередженим щодо політичних, економічних, військових чи інших негуманітарних цілей.

Нейтралітет: утримуватися від участі в бойових діях. Зокрема йдеться про утримання в політичних, релігійних, расових або ідеологічних дебатах і суперечках.

*

це далеко не вичерпний перелік існуючих в міжнародній гуманітарній роботі визначень та термінів: для цілей цієї публікації ми відібрали лише декілька ключових.

Основний гуманітарний **стандарт** з якості та підзвітності встановлює Дев'ять зобов'язань, що їх організації та фізичні особи можуть використовувати для покращення якості та ефективності гуманітарної допомоги, яку вони

надають. Він також сприяє кращій підзвітності перед громадами та населенням, потерпілим від кризи. Знаючи про свої зобов'язання, гуманітарні організації беруть на себе відповідальність ці зобов'язання виконати.

Стандарт визначає громади та осіб, які постраждали від кризи, головними в гуманітарній діяльності та пропагує дотримання основних прав людини. Він базується на передбачених нормами міжнародного права (зокрема Міжнародним біллем про права людини) правах на гідне життя, захист і безпеку.

З огляду на власний досвід гуманітарної роботи, FFR звертає увагу на необхідність дотримання в Україні зобов'язань 1 та 4 задля того, аби гуманітарна допомога була інклюзивною для людей з інвалідністю.

Зобов'язання 1 – громади й особи, які постраждали від надзвичайних ситуацій або конфліктів, отримують актуальну та відповідну до їхніх потреб допомогу.

Критерій якості: гуманітарна допомога актуальна та відповідає потребам.

Зобов'язання 4 – громади й особи, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій або конфліктів, знають свої права та обізнані щодо допомоги, на яку мають право, а також мають доступ до інформації та беруть участь в ухваленні важливих для них рішень.

Критерій якості: гуманітарна допомога базується на спілкуванні, участі, зворотному зв'язку.

АДВОКАЦІЙНА ЦІЛЬ FIGHT FOR RIGHT №2

забезпечення реальної участі людей з інвалідністю у процесах прийняття рішень про відбудову (peacebuilding)

ЯКИМИ МАЛИ Б БУТИ ІНКЛЮЗИВНА ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ТА ЇЇ ПЛАНУВАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ?

Потрібне негайне включення проєктів, направлених на безпосередню та негайну підтримку людей з інвалідністю, політики на державному та місцевому рівнях, протокол та процедур, а також навчання персоналу. Адже лише інтегруючи питання прав людей з інвалідністю до загальних процесів, ми можемо почати усувати бар'єри. Це набагато краще, ніж створення окремих поодиноких програм для людей з інвалідністю, які не тільки не направлені на усунення бар'єрів, але й закріплюють існуючу у суспільстві сегрегацію, тоді як процеси гуманітарної підтримки й подальше відновлення України мають бути максимально інклюзивними.

Один зі способів домогтися включення питань дотримання й просування прав людей з інвалідністю на рівні планування й реалізації гуманітарних програм (як і програм з відновлення) – це застосування інструменту мейнстримінгу (або, інакше кажучи, інтеграції й врахування).

Англійське слово **main-streaming** в розробці політик щодо прав людини набуло сенсу та широкого вжитку після Пекінської платформи дій та просування ґендерної рівності у межах прав людини.

Згодом Рада Європи розробила власне визначення ґендерного мейнстримінгу.

Ґендерний мейнстримінг базується на визнанні того, що чоловіки та жінки мають різні потреби та умови життя, разом із нерівним доступом до влади, грошей, прав людини, правосуддя, ресурсів і прийняття рішень та контролю над ними. Таким чином, ґендерний мейнстримінг передбачає аналіз наслідків будь-якої людської діяльності,

виокремлюючи нерівність і відмінності між жінками та чоловіками, а отже, потенційно різний вплив політики на жінок і чоловіків. Це призводить до розробки політики, яка приносить однакову користь дівчатам і хлопцям, жінкам і чоловікам.

Простіше кажучи, це аналіз політик чи будь-яких інших дій з точки зору існуючої нерівності між людьми. Тут важливо те, що нерівності можуть бути зумовлені не тільки ґендером. В сучасному світі, а тим паче під час війни, нерівності можуть бути та фактично зумовлені такими факторами (**ознаками**):

- стать;
- вік;
- інвалідність;
- етнічне походження;
- мова;
- громадянство;
- сімейний стан;
- тощо (це далеко не вичерпний список).

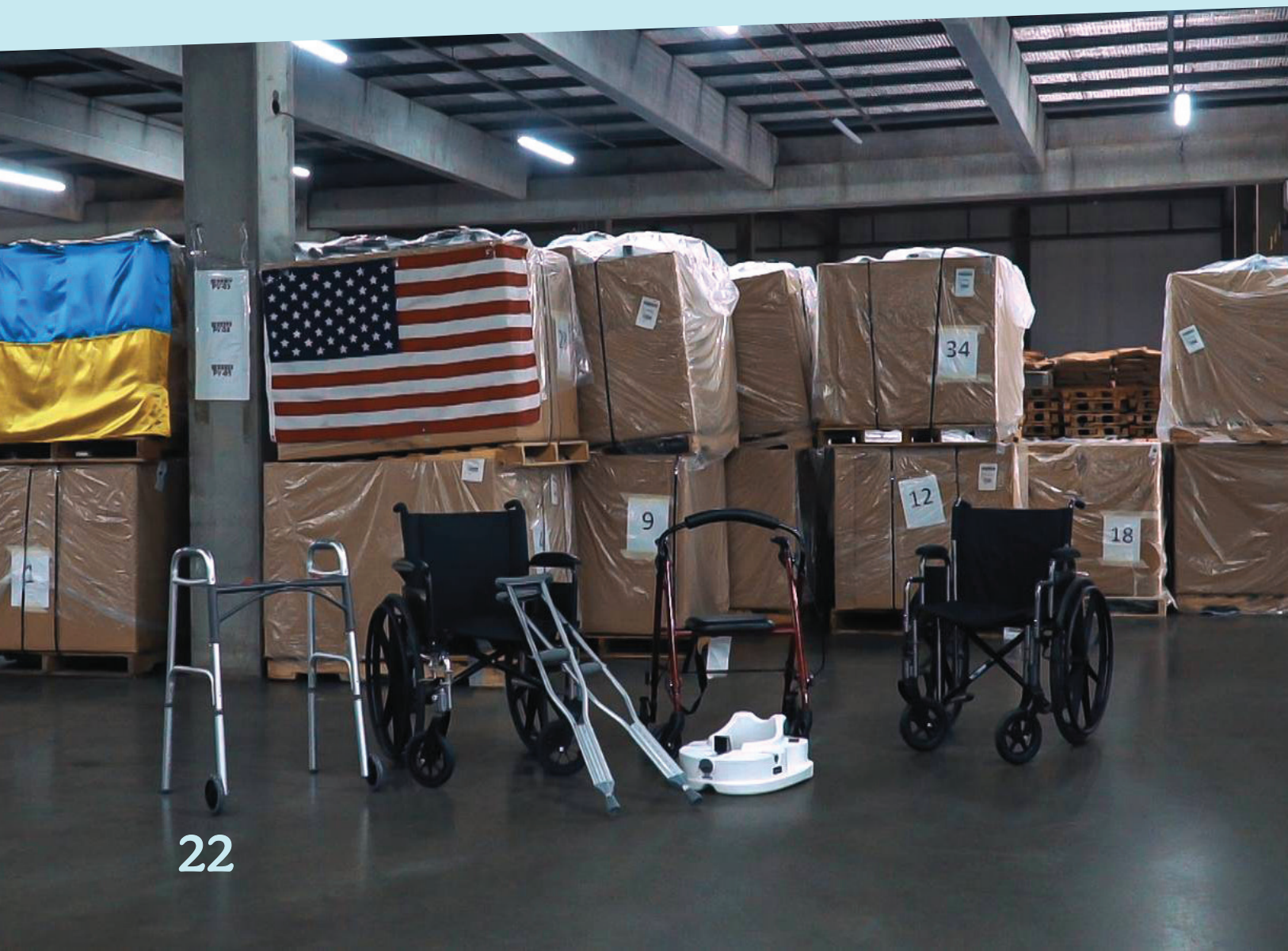
Мейнстримінг інвалідності – аналіз з точки зору існуючої нерівності між людьми з інвалідністю та людьми без інвалідності, аналіз бар'єрів, які сприяють та посилюють цю нерівність та відповідно планування політик з врахуванням усунення бар'єрів та подолання нерівності – аби політика (конкретні дії та заходи) уможливлувала користування своїми правами та свободами для людей з інвалідністю.

Мейнстримінг інвалідності в **гуманітарній політиці**, відповідно, означає врахування наявних бар'єрів та планування заходів їх усунення, щоб люди з інвалідністю мали рівний доступ до гуманітарної допомоги. Важливим

компонентом мейнстримінгу інвалідності в розробці гуманітарних програм є також аналіз та планування з точки зору різноманіття* людей з інвалідністю.

*

тут Fight For Right має на увазі врахування того факту, що люди з інвалідністю – не гомогенна група: інвалідність буває сенсорна, фізична, психосоціальна чи інтелектуальна. Від виду інвалідності та індивідуальної ситуації кожної людини з інвалідністю (наявності в неї інших ознак) залежать відмінності щодо бар'єрів в реалізації прав і свобод людини та перешкод в отриманні гуманітарної допомоги на рівні з іншими.

ПЕРЕХІД ВІД ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ДО РОЗВИТКУ (DEVELOPMENT)

Ще у 1995 році Європейський парламент оприлюднив доповідь під назвою “Зв’язок допомоги, реабілітації та розвитку” (**LRRD**). У цьому документі розглядалися ефективність допомоги та необхідність брати участь у зусиллях з надання допомоги, які зміцнюють цілі розвитку, а також заходи щодо розвитку, які готують громади до кращого протистояння катастрофам і надзвичайним ситуаціям.

Однією з ключових думок підходу, який послідовно просував Європейський Союз, було зосередження на подоланні критичного розриву між гуманітарною допомогою та допомогою на розвиток.

ВІДМІННОСТІ МІЖ ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ ТА ДОПОМОГОЮ НА РОЗВИТОК*

- Короткотермінова допомога VS довготривалі рішення.
- Фокус на певних регіонах (зона бойових дій або евакуйоване населення) VS вся країна.
- Реакція на конкретну подію (війну) VS реакція на системні наслідки подій.
- Фокус на порятунку життя тут і зараз VS орієнтація на економічний, соціальний і політичний розвиток.

*

допомога на розвиток – термін, який переважно використовується для позначення системної підтримки країнам, що розвиваються (до переліку яких входить й Україна).

З огляду на ситуацію в Україні, підхід, про який зазначає Європейський Союз, а саме: розробка комбінації гуманітарних дій та довгострокових стратегій з розвитку – є вкрай важливим. Однак, з огляду на вже розпочаті в Україні процеси, варто говорити про необхідність поєднання гуманітарної допомоги та **допомоги на відновлення**.

ЯК ДЛЯ УКРАЇНИ ПОТРІБНО ПЛАНУВАТИ ІНКЛЮЗИВНУ ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ ТА ПЕРЕХІД ДО ВІДНОВЛЕННЯ?

Враховуючи **недоліки** гуманітарного планування та значний досвід виключення груп бенефіціарів з формування державної політики, варто використати міжнародний досвід та вже давно розроблені на національному рівні інструменти для початку інклюзивних діалогів:

— для розробки реальних та інклюзивних програм з надання гуманітарної допомоги цивільному населенню, які б враховували людське різноманіття та, відповідно, були побудовані з врахуванням необхідності з усунення бар'єрів для людей з інвалідністю;

— для включення громадянського суспільства, разом із людьми з інвалідністю, до процесів розробки дизайну відбудови України після війни.

ТАКИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ ІНКЛЮЗИВНОГО ПЛАНУВАННЯ МОЖУТЬ СТАТИ:

- мейнстримінг інвалідності в плануванні, розробці, реалізації та оцінці;
- проведення оцінки потреб громад та ВПО (з урахуванням чинників різноманіття, включно з інвалідністю, віком та статтю);
- оцінка стану руйнування інфраструктури та дизайн відновлення з урахуванням стандартів універсального дизайну;
- включення людей з інвалідністю та громадянського суспільства на всіх етапах планування, виконання й оцінки.

Ключовим принципом державної та місцевих політик відновлення мають стати: права людини, повага до людської гідності та рівність. Лише такий підхід дозволить відновити Україну як демократичну, правову та інклюзивну країну.

АДВОКАЦІЙНА ЦІЛЬ FIGHT FOR RIGHT №3

забезпечення включення питань захисту прав людей з інвалідністю у євроінтеграційні процеси

ЗАМІСТЬ ВИСНОВКІВ

Задовго до повномасштабного вторгнення Росії, Україна вже мала надзвичайно розвинене громадянське суспільство, куди належать і громадські організації людей з інвалідністю. Крім того, до вторгнення 24 лютого 2022 року Україна вже вісім років мала потужну спільноту внутрішньо переміщених людей, які вимушено стали ефективними адвокат(к)ами своїх прав, бо держава не виконувала своїх зобов'язань щодо забезпечення прав людини. Лише наявність в Україні цього надзвичайно сильного і різноманітного громадянського суспільства стала запорукою того, що було кому негайно реагувати та взяти важелі впливу у свої руки, аби подбати про всіх цивільних безпосередньо 24 лютого 2022 і після цього.

Робота, яку громадянське суспільство людей з інвалідністю робило всі ці місяці, — це величезна праця, яка дозволила зберегти тисячі життів. Ця робота зміцнила як саме громадянське суспільство, так і людей з інвалідністю. Вони більше не хочуть бути мовчазними суб'єктами гуманітарної допомоги, але натомість прагнуть бути частиною реформ та відбудови власної країни, суб'єктами прийняття рішень щодо власного життя й адвокатами змін.

З набуттям кандидатства до ЄС та величезною підтримкою міжнародної спільноти, Україна, попри триваючу війну, має значні шанси на швидке відновлення, і ми дуже сподіваємось, що у цьому процесі ми як держава і як суспільство нарешті будемо спиратися на цінності Європейського Союзу, до якого так хочемо потрапити. А також, що наше відновлення буде супроводжуватися демократичними й правовими реформами, у впровадженні яких будуть брати реальну участь люди з інвалідністю. Тих реформ, у яких будуть враховані права людини для кожного.

Fight For Right буде продовжувати свою роботу, слідкувати за цими змінами та вимагати реального включення та просування прав людей з інвалідністю у всіх цих процесах. Бо якщо ця війна чогось навчила спільноту людей з інвалідністю, то це тому, що в цьому світі немає нічого неможливого та що самі люди з інвалідністю – це і є найкращі адвокат(к)и своїх прав людини.

**FIGHT
FOR
RIGHT**

Звернутися за підтримкою:
info@ffr.org.ua